بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
ޕްރެޒިޑެންޝަލް އެޑްރެސް
1998

بِسْـمِ اللّٰه الرَّحمـنِ الرَّحيْـم

اَلْحَمْـدُلِلّٰهِ الَّذِى جَعَلَ اْلإِسْلَام دُسْتُوْرًا لِلْوَرَى ، وَجَعَلَ أَمْرَهُـمْ فِيْمَا بَيْنَهُمْ شُـورَى ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى الرَّسُـولِ الْمُصْطَفَى ، الَّذِى أَرْسَـى دَعَائِـمَ الْحُكْمِ عَلَى اْلأَسَاسِ اْلأَسْمَى، وَعَلَى آلِـهِ وَصَحْبِـهِ ذَوِى الرُّشْدِ وَالنُّهَى.

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން:

اَلسَّلَام عَلَيكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰه وَبَرَكَاتُـه .

މިއަދު ތިޔަ އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ކުރިފުޅުމައްޗަށް އަޅުގަނޑު މިއައީ، ކޮންމެ އަހަރަކު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ހުޅުވާ ޖަލްސާގައި، ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ހާމަކުރާ ބަޔާނެއް ދިނުމުގެ ފުރުޞަތުގައި، ޤާނޫނުއަސާސީން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލިބިދީފައިވާ، އެ ފުރުޞަތުގެ ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި. އަދި [illegible]

ޖުމްލަކޮށް 1997 ވަނަ އަހަރަށް ބަލައިލާއިރު، އުފަލާއެކު ދަންނަވަންޖެހޭނީ، މާތް اللهގެ ރަޙްމަތްފުޅުން، އެ އަހަރުވެސް ވެގެންދިޔައީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަމަންއަމާންކަމާއި ސުލްހަ މަސްލަހަތުކަން ދާއިމުވެފައިވާ، ފުރިހަމަ، އަދި ތަރައްޤީގެ މަގުމަތީ، ސާބިތުކަމާއެކު، ހައްޤީ ހަލުވި ތަރައްޤީތަކެއް އައި އަހަރަކަށް ކަމުގައި.

1997 ވަނަ އަހަރުގެ ފަހުކޮޅު ދިވެހި އުންމަތަށް، ވަރަށް މުހިންމު އަދި އުންމީދުތަކަން ފުރިހަމަ ކުރިއެރުމެއް ހާސިލުކުރެވުނީއެވެ. އެއީ، 1980 ވަނަ އަހަރު ފެށި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހު ކުރުމުގެ މަސައްކަތް، 1997 ނޮވެމްބަރު 6 ވަނަ ދުވަހު ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލީހުން ވަނީ، ނިންމާފައެވެ. 1997 ނޮވެމްބަރު 27 ވަނަ ދުވަހު އަޅުގަނޑު އެ ޤާނޫނުއަސާސީ ވަނީ، ތަސްދީޤުކުރެއްވީއެވެ. އަދި އެ ޤާނޫނުއަސާސީ ވަނީ، މާތް اللهގެ ވާގިފުޅާއެކު، މިއަހަރުގެ ޖަނަވަރީ މަހުގެ 1 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން، އަމަލުކުރަން ފަށާފައެވެ.

ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރެއްވުމުގެ މަސައްކަތަކީ، ޖުމްލަކޮށް 17 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތެއްގައި ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލީހުން ކަންތައްތަކުގައި ވަރަށް ބޮޑު، ވަގުތީ މަސައްކަތެއް ކުރެއްވި އަޅުގަނޑު ފެއްސެވުމުން، ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލީހުން އެ ކަންތައްތައް އިސްލާހުތަކުގެ މަސައްކަތުގެ އަހަރު އެ މަޖިލީހުގައި ހުށަހެޅިގެންދިޔަ ހުރިހާ ގޮތްތަކަކުން އަޅުގަނޑު ހަރުދަނާކަން، ޝުކުރާއި މުބާރަކުބާދީ ދަންނަވަން.

ޤާނޫނުއަސާސީ ފާސްވުމުގައި، ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ މަޤާމުގައި ހުންނެވި އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުالله ހަމީދަށްވެސް، ސާބަހާއި ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަދި އެމަޖިލީހުގެ ކުރިން، އެ މަޖިލީހުގެ މަގާމު ހިފަހައްޓަވާފައިވި އަލްއުސްތާޛު އަލްމަރްޙޫމް އިބްރާހީމް ޝިހާބުގެ އަޔާދު ހިތްވަރުތަކަށް ނަސޭހަތްކުރަމުން، އަދި މަރްޙޫމުގެ ފުރާނައަށް ރަޙްމަތް ލެއްވުމަށް ދުޢާކުރަން.

އަދި އެ ދެބޭފުޅުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގައި އެހީތެރިވެވަޑައިގެންދެއްވި، އެ މަޤްޞަދުގެ އަސާސަށް ފަރާތްތަކަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން.

ރާއްޖޭގައި މިހާރު އަމަލުކުރަމުން ފަށާފައިވާ އާ ޖުމްހޫރިއްޔާއާއި، ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތަކާއި ސިޔާސީ މަސްއަލަތަކާއި، އެކުވެރިކަމާއި، އަދުލު އިންސާފާއި، ކުރިއެރުމުގެ ރޫޙު ވަރުގަދަކުރަން އިތުރުކުރުމުގެ [illegible] ދުސްތޫރުގައި.

އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއާ ޖުމްހޫރިއްޔާގައި، ދިވެހި ދައުލަތުގެ ދީނަކީ، އިސްލާމްދީން ކަމުގައި ވަނީ ކަނޑައަޅާފައި. އަދި ދިވެހި ޤައުމިއްޔަތު ދިރުވައި، ދިވެހިންގެ ހިތްތަކުގައި ޤައުމީ ރޫޙު އާލާކުރުމަށް، ވަރަށްބޮޑު އަހައްމިއްޔަތެއް ވަނީ ދީފައި. ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] ކަނޑައެޅިފައި. ހަމައެހެންމެ، ދިވެހިބަހުގެ [illegible] ފަރިކަން އިތުރަށް ހަރުދަނާކުރުމަށްޓަކައި، އިތުރު ގޮތްތަކެއްވެސް ކަނޑައަޅާފައި. މިގޮތުން، ޝަރުޢީ ނިޒާމު އިތުރަށް ވަރުގަދަކުރުމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަޤްޞަދުގެ ދައުރު ހަރުދަނާކުރުމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] ޤާނޫނީ ތަރައްޤީކުރުމާއި އިޖްތިމާޢީ ކަނޑައަޅުއްވުމުގައި، އަދި މިހާތަނަށް ދިވެހިރާއްޖެ ސަރުކާރު [illegible] ވަނީ ބަޔާންކުރެވި ކަނޑައެޅިފައި.

ރާއްޖޭގެ އާ ޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމާ ގުޅިގެން ރަސްމީކޮށް ޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ހަދިޔާކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު، އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތީގައި ވަރަށް ބޮޑު މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެއް. އަޅުގަނޑުމެން، ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ހިންގުމުގެ [illegible] ޖުމްހޫރިއްޔާގެ [illegible] އިޤްތިޞާދީ ދިވެހިރާއްޖެ [illegible] ގަސްދުކުރާ ވާހަކަ، މި ފުރުޞަތުގައި ދަންނަވާލަން.

[illegible] ގުޅިގެން، ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ދަށުން ރައްޔިތުން ޖުމްހޫރިއްޔާގެ [illegible]

ހިމެނޭ، ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގެ ޤާނޫނާއި، މިހާރުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާ އުސޫލުތަކަށް އަމަލު ކުރުމަށްޓަކައި އިސްލާހުކުރަން ބޭނުން ޤާނޫނުތަކުގެ ތެރެއިން، އާންމު އިންތިޚާބުގެ ޤާނޫނާއި، 15 ދުވަހަށްވުރެ ދިގުމުއްދަތަކަށް މީހުން ހައްޔަރު ކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތުގެ ޤާނޫނު އިސްލާހު ކުރުމަށްފަހު، މިއަހަރުގެ ޖަނަވަރީ މަހުގެ 1 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން، އެ ޤާނޫނުތަކަށް މިގެންދަނީ އަމަލު ކުރަމުން.

މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި މިބާ އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ސަރުކާރުން ހުށަހަޅަން ގަސްތުކުރާ ބިލުތަކުގެ ތެރޭގައި، ފިނޭންސުގެ ޤާނޫނަކާއި، ކޮރަޕްޝަން ނަހައްޓާލުމާ ބެހޭ ޤާނޫނަކާއި، އޮޑިޓްކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނަކާއި، އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނަކާއި، ކަނޑު ދަތުރުފަތުރާބެހޭ ޤާނޫނެއްގެ ބިލު ހިމެނޭ. މީގެއިތުރުން، އަވަސް ގޮތެއްގައި ހަދަންޖެހޭ ބައެއް އެހެން ޤާނޫނުތަކުގެ ބިލުތައްވެސް، އިސްލާހުކުރުމާއި، މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި މިބާ އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާނަން.

1997 ވަނަ އަހަރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތް ހިނގަމުން ގޮސްފައިވަނީ، ވަރަށް އެކުވެރިކަމާ ގޮތުގައި ކަމަށް އެއްބަސްވެ ދެކޮޅުވުމަކާ ނުލައި، އުފާވެރިކަމާ ދަނޑިވަޅުގައި. މަޖިލީހުން ހުށަހެޅުނު ބިލުތަކާއި މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، ވަރަށްބޮޑު ހިސާބަކަށް ކުރިއެރުމެއް ލިބިފައިވޭ. އަދި ސަރުކާރުން މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅި ބިލުތަކާއި ދެއްވުމުގައި އިސްކަން ދެއްވައިވެސް، ޒަމާނީ ފިކުރާއި އެއްގޮތަށް ގަބޫލުކުރިއެވެ.

ރައްޔިތުންގެ ޝަރުޢީ ނިޒާމު އިތުރަށް ހަރުދަނާކުރުމުގެ ގޮތުން، މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖަސްޓިސްގެ ދަށުން މާލޭގައި ހިނގަމުންދިޔަ ހަތަރު ކޯޓު އުވާލައި، އެކޯޓުތަކުގެ ބަދަލުގައި، މަދަނީ ކޯޓާއި، ޖިނާއީ ކޯޓާއި، އާއިލީ ކޯޓާއި، ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓު އުފެއްދީ، 1997 ވަނަ އަހަރު ފެބުރުއަރީގައެވެ.

މިބަދަލުތައް ގެނައުމުގެ ބޭނުމަކީ، ޝަރީޢަތުން މައްސަލަތައް ނިންމުން އަވަސްކުރުމާއި،

އެކިއެކި މައްސަލަތަކާ ބެހޭގޮތުން ކޮބައިކަން ދަނެގަތުމަށް މީހުންނަށް ފަސޭހަގޮތްތަކެއް ކަންތައްތައް ހަމަޖެއްސުން. ޝަރުޢީ ކޯޓުތަކުގެ މަސައްކަތް ހަރުދަނާކުރުމަށްޓަކައި އަލަށް މުހިންމު އިތުރު ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅުނު ގޮތުން، ވަޒީރުން ކަނޑައެޅި ޤާނޫނީ ކަންތައްތައް ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް ވަނީ، އަލަށް ބަދަލުތައް ގެނެސްފައި.

ޤާނޫނުއަސާސީގައި، އިންތިޚާބާއި އާންމު ވޯޓާބެހޭ ކަންތައްތައް ހިންގުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތަށްބަލާއިރު، ކޮމިޝަނަރ އޮފް އިލެކްޝަންސްގެ އޮފީހަކީ، މިނިސްޓްރީއަކާ ނުގުޅި، ވަކިން ހުންނަންޖެހޭ މަސައްކަތެއްކަން ފެންނާތީ، ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މަޝްވަރާއާއެކު، ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް އިލެކްޝަންސް، ވަކިއިދާރާއެއްގެ ގޮތުގައި ހިންގުމުގެ އިންތިޒާމު ވަނީ، ހަމަޖެއްސިފައި.

އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަރިއަތޮޅު ދެބައިކޮށް، ކުރިންއޮތް އަރިއަތޮޅު އުތުރުބުރި، އެއީ "އަރިއަތޮޅު އުތުރުބުރި" ކަމުގައި، އަދި ކުރިންއޮތް "އަރިއަތޮޅު" އެއީ "އަރިއަތޮޅު ދެކުނުބުރި" ކަމުގައި މިހާރުވަނީ ހަމަޖެއްސިފައި.

ރައްޔިތުންގެ މަޢީޝަތު އިޖްތިމާޢީ ޙާލަތު، އިޖްތިމާޢީ ތަރައްޤީވުން:

އެހެނިހެން އަހަރުތަކާ އެއްފަދައިން، މިދިޔަ އަހަރުދުވަސް ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ފެންވަރު މަތިކޮށް، އިޤްތިޞާދީ ގޮތުންނާއި އިޖްތިމާޢީ ގޮތުން ކުރިއެރުން އިތުރު ކުރިއަރުވައި ހަރުދަނާކުރުމަށް ސަރުކާރުން ވަނީ، ވަރަށްބޮޑު މަސައްކަތެއް ކޮށްފައި.

ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުން، އެއްދާއިރާއަކަށް، އެންމެ ބޮޑު ހަރަދުކުރެވޭ ކުރިމަތީގެ ދާއިރާއަކީ، ތަޢުލީމު. ފާއިތުވި ދުވަސްތަކުގެ ގޮތުން ކުރިއަރުވުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، މުދައްރިސުން ތަމްރީނުކުރުމާއި، ސްކޫލުތަކާއި މަތަކުގެ ބޭނުންވާ ސާމާނު

ޗާޖުކުރުމާއި، މަދަރުސާތަށް އިމާރާތް ކުރުމާއި، މިހާރު ހުރި މަދަރުސާތަކުގެ ފަންވަތު ރަނގަޅު ކުރުން ހިމެނޭ.

ކުޅުދުއްފުށީގައި އިމާރާތް ކުރަމުންއައި އުތުރު ސަރަހައްދީ ސާނަވީ މަދަރުސާ އިމާރާތް ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ނިމި، އެމަދަރުސާގައި މިއަހަރު ވަނީ ކިޔަވައިދިނުން ފަށާފައި. އަދި، ދެކުނު ސަރަހައްދުގެ އަރީގައި ހައްދުންމަތީ ގަމުގައި އިމާރާތްކުރާ މަދަރުސާގެ ފުރަތަމަ ފިޔަވަޅުގެ މަސައްކަތް ނިމި، މިއަހަރު އެމަދަރުސާގައިވެސް ވަނީ ކިޔަވައިދިނުން ފަށާފައި. މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި އާއަހަރު ފެށުނުއިރު، ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ އަތޮޅެއްގައި އެންމެ ކުޑަވެގެން ގްރޭޑް 8 ގެ ފެންވަރަށް ވަނީ ކިޔަވައި ދެވުން.

ސާނަވީ ފެންވަރުން ކިޔަވައިދޭ ތަންތަން އިތުރުވަމުން ދިޔުމާއެކު، ރާއްޖޭގައި މިދިޔަ އަހަރުވެސް ޖީ.ސީ.އީ. އޯ.ލެވެލް އިމްތިޙާނުގައި 1,700 އަށްވުރެ ގިނަކުދިން ބައިވެރިވި. ސާނަވީ މަދަރުސާ ނިންމާ ކުދިންނަށް ރާއްޖޭގައި މަތީ ތަޢުލީމުދޭ މަރުކަޒެއް އުފެއްދުމާއި، މަތީ ތަޢުލީމުދޭ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތް، މިގެންދަނީ ކުރަމުން. އަދި މިފަދަ މަރުކަޒެއް އުފެއްދުމުގައި، ފުރަތަމަ ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުން، ގަސްތު ކުރެވިފައިވަނީ ބޭރުގެ ޔުނިވަރސިޓީ ތަކުގެ ކޯސްތަކެއް ރާއްޖޭގައި ހިންގުމަށް.

ކިޔަވާ ކުދިންގެ ތަރުބިޔަތާއި އަޚްލާޤަށް، މުދައްރިސުންނާއި ބެލެނިވެރިންގެ އިތުރުން، މުޅި މުޖުތަމަޢުގެ ސަމާލުކަމާއި، އެއްބާރުލުން ދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު މިއަދު އިލްތިމާސްކުރަން.

ޞިއްޙީ ޚިދުމަތް ދާއިރާ ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކާއި، ސަރުކާރުން ކުރަމުން އަންނަނީ، ވަރަށް ގިނަދުވަސް ފުޅާ، ވަރަށްބޮޑު މަސައްކަތެއް. މިހާތަނަށް، ތަރައްޤީވެގެން މަސައްކަތްތަކުގެ ނަތީޖާ، ތަރައްޤީއާ އިތުރުން މުރާޖަޢާކުރުމުގެ މަރުހަލާގައި. ސަރުކާރުން ގަސްތު ކުރެވިފައިވަނީ، ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްތަކުގެ ދާއިރާ ތަރައްޤީއާ މުރާޖަޢާކުރުމުގެ މަސައްކަތް، އިތުރުކުރުމާއި، މިއަހަރު ނިންމައި، ޤާނޫނު ފާސްކުރަން.

ރާއްޖޭގައި ދެވޭ ސިއްޙީ ޚިދުމަތުގެ ފެންވަރު ރަނގަޅުކޮށްދޭން، އެ ޚިދުމަތް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ލިބޭނެ މަގު ތަނަވަސްކޮށްދިނުމަށް، ސަރުކާރުން ވަރަށް ބޮޑު އަހަންމިއްޔަތެއް ދެއްވައެވެ. މިގޮތުން، ރާއްޖޭގެ ސިއްޙީ ނިޒާމު އިތުރަށް ހަރުދަނާކުރުމަށްޓަކައި، 10 އަހަރު ދުވަހަށް ތައްޔާރުކުރި ސިއްޙަތުގެ ތަރައްޤީ މަޝްރޫޢު ފާސްކޮށް، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ވަނީ، އެ މަޝްރޫޢަށް އަމަލުކުރަން ފަށާފައެވެ.

ރާއްޖޭގައި ހެލްތު އިންޝުއަރަންސް ސްކީމެއް، ނުވަތަ ސިއްޙީ އަމާންކަން ހޯދައިދިނުމުގެ މަޝްރޫޢެއް، ހިންގުމުގެ ބޭނުންތެރިކަން ބޮޑުކަމުން، އެފަދަ މަޝްރޫޢެއް ހިންގުމަށްޓަކައި ކުރަން ބޭނުންވާ ދިރާސާތައް، މިއަހަރުގެ ނިޔަލަށް ކުރިން ނިންމާ ގޮތަށް މިހާރުވަނީ ހަމަޖެއްސިފައެވެ.

ސިއްޙީ ދާއިރާއަށް ބޭނުންވާ މީހުން ތަމްރީނުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި، ރާއްޖޭއިން ބޭރުގައާއި، ރާއްޖޭގައި މެޑިކަލް ޓެކްނިޝަނުން ކުރަމުން. ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި 5 ދިވެހި ޑޮކްޓަރުން، ތަޢުލީމު ހާސިލުކޮށް ނިމިގެން އެނބުރި ރާއްޖެ އައިސް، މިހާރުވެސް ޚިދުމަތް ފަށާފައެވެ. މިހާރު ރާއްޖޭން ބޭރުގައި 69 ދިވެހިން ޑޮކްޓަރުކަން ކިޔަވަމުން އެބަގެންދޭ. މީގެއިތުރުން، ރާއްޖޭގައާއި ރާއްޖޭން ބޭރުގައި 72 ދިވެހި ނަރުހުން ތަމްރީނުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ކުރަމުން.

ރާއްޖޭގެ އަތޮޅުތަކުގެ ސިއްޙީ މަރުކަޒުތަކަށް ބޭނުންވާ ޑޮކްޓަރުން ހަމައަށް ބައިތިއްބުމަށްޓަކައި ކޮންމެ ސިއްޙީ މަރުކަޒަކަށް ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުވެސް ޑޮކްޓަރަކު ފޮނުވާފައެވެ. އަދި ޑޮކްޓަރުންގެ ހާއްސަ ޚިދުމަތް އަތޮޅުތަކަށް ފޯރުވައިދެން، ބަލިމީހުނަށް ފަރުވާދިނުމުގެ މަސައްކަތް، މިދިޔަ އަހަރުވެސް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު.

އިންދިރާގާންދީ މެމޯރިއަލް ހޮސްޕިޓަލްގެ ސިއްޙީ ފަރުވާގެ ދާއިރާ ފުޅާކުރުމުގެ ގޮތުން، ބައެއް ހާއްސަ ދާއިރާތަކުގެ ޑޮކްޓަރުން ގެނެވިފައިވޭ. އަދި ބަލި ތަހުލީލު ކުރުމަށާއި ފަރުވާދިނުމަށް

ބޭނުންވާ އިތުރު ސާމާނުވެސް މިހާރުވަނީ ގެނެސްފައި. ސަރަހައްދީ ހޮސްޕިޓަލްތަކާއި، ސިއްހީ މަރުކަޒުތަކުގެ ހިދުމަތުގެ ފެންވަރު މަތިކުރުމަށްވެސް، ވަރަށް ބާރުން މަސައްކަތްކުރަމުން އެބަގެންދަން. މިގޮތުން، އާންމު އޮޕަރޭޝަންތައް ކުރުމާއި، އެކްސްރޭގެ ހިދުމަތާއި، އާންމު ބައެއް ތަހުލީލުތައް، ސަރަހައްދީ ހޮސްޕިޓަލްތަކުގައި ކުރެވޭގޮތް ވަނީ ހަމަޖެހިފައި. ކުޅުދުއްފުށީގައި އިމާރާތްކުރި އާ ހޮސްޕިޓަލާއި، މިދިޔަ އަހަރު، ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫގައި އިމާރާތްކުރަން ފެށި ހޮސްޕިޓަލް އިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް ނިމި، އެ ހޮސްޕިޓަލް މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި ހުޅުވާލަވާނަން.

ރާއްޖޭގައި ސާފު ބޯފެން ދިނުމުގެ އިންތިޒާމު ވަރުގަދަ ކުރުމަށް ކުރެވުނު މަސައްކަތުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު، މާލޭގައި އެކަމަށް އެދޭ ހުރިހާ ގޭގެއަކަށް، 1997 ވަނަ އަހަރު ވަނީ ފެންކަނެކްޝަން ލިބިފައި. އަދި، ވިލިނގިލީގައި، ފުރަތަމަ ނަރުދަމާގެ ހިދުމަތް ދިނުމުގެ މަޝްރޫއުގެ މަސައްކަތް ވަނީ ފަށާފައި.

ރާއްޖޭގެ އަތޮޅުތަކުގައި ހިނގަމުންދާ ބޯފެނާއި ނަރުދަމާގެ މަޝްރޫއުގެ ދަށުން، [illegible] އަހަރުވެސް، އިތުރު ބައެއް ރަށްރަށުގައި ފެންޓޭންކިތަކާއި، އިތުރު [illegible] ވަނީ، ހަދާފައި. އަދި ރާއްޖެތެރޭގައި ފެނުގެ ދަތިކަން އެންމެ ބޮޑަށް ކުރިމަތިވެފައިވާ ރަށްރަށަށް، މިގޮތުން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ފޮނުވަން، ވަނީ ހަމަޖެއްސިފައި.

މަސްތުވާ ތަކެތި ނަހަމަގޮތުގައި ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި ރާއްޖޭގައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރާ ހިންގާ ބައެއްގެ ގޮތުގައި، "ނާކޯޓިކްސް ކޮންޓްރޯލް ބޯޑު" ގެ ނަމުގައި އާ އިދާރާއެއް 1997 ވަނަ އަހަރު ވަނީ އުފައްދާފައި. އަދި މަސްތުވާ ތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުންނަށް ފަރުވާދީ، އެފަދަ މީހުން މުޖުތަމަޢުގެ ބަޔަކަށް އަނބުރާ ދިރިއުޅުމަށް އިތުރު މަސައްކަތްތަކެއްވެސް، ވަނީ ފަށާފައި. މިގޮތުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ވަނީ [illegible] [illegible].

ރާއްޖޭގެ އަތޮޅުތައް ހިންގުމުގެ ކަންތައްތައް ހަލުވިކުރުމުގެ ބޭނުންތެރިކަން ބޮޑުކަމާއެކު، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު އަތޮޅުތައް ހިންގުމުގެ އިސްލާހީ މަޝްވަރާ ބައްދަލުވުންތަކެއް ބޭއްވުނު. ހަމައެހެންމެ، ރާއްޖޭތެރެ ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު، އިތުރު ބައެއް އަތޮޅު އޮފީސާއި، އަތޮޅުގެއާއި، ހަރުއޮފީހާއި، ކޯޓާއި، މިސްކިތާއި، ހަށްވެރިގެ އިމާރާތްކުރެވުނު. މީގެއިތުރުން، ބައެއް ރަށްރަށުގައި އިންޖީނުގެ ހެދުމާއި، ފާހަނާ އެޅުމާއި، ހޮސްޕިޓަލުގެ މަސައްކަތްތަކާއި ވަނީ ކުރެވިފައި. އަދި، ކަނޑުވެރިންގެ ދިރުމަށް ތަރައްޤީކުރުމަށް، އެކި ރަށްރަށުގެ ރަށުތެރޭގެ ކުރުމުން ގެނބޭ މަސައްކަތްތަކާ ވެސް، އެވީ ވިލާތަކަށް.

ރާއްޖޭތެރޭގައި ބިމުގެ ގޮތުންނާއި، ފެނުގެ ގޮތުން ދަތި ކަންކަމުގެ ދިރުން، ދިރިއުޅުމުގެ ވަސީލަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ކަންކަމަށް ބަދަލުކުރުމުގެ މަޤްބޫލުކުރުމުގެ މަސައްކަތުގައި ކުރަމުންދާ، މިދަރުމަވަންތަ އުފެއްދުމުގެ ޚިދުމަތްދިނުމުގެ ދިރުން، އެއަތޮޅު ފެނުގެ ބަދަލުކުރުމުގެ ފުރަތަމަ ފިޔަވަޅުގެ މަސައްކަތް، މިދިޔަ އަހަރު ވެސް ނިމިގެން. މި މަޝްރޫޢުގެ ދެވަނަ ފިޔަވަޅުގެ މަސައްކަތް، މިހާރު މިއަދުވެސް ކުރަމުން. އަދި މާލޭގެ ދިރުން އެއަތޮޅު މިނިސްޓްރީއާއި، ފެނުގެ ބަދަލުކުރުމަށާއި، ކުރިޔަށް ދިރުން ހަމަޖެހުމުގެ ބަދަލުކުރުން ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ހަމަޖެއްސި، އެކަމަށް މަސައްކަތްތަކުގެ މިހާރު ހިނގަމުން އެބަދޭ.

މާލޭގައި ގެދޮރު ބިނާކުރުމުގެ މަޝްރޫޢުގެ ބިންވަށް ފުރިހަމަކުރުން އިމާރާތްތަކަށް ފުރުޞަތުތައް، ގެދޮރުގެ ދިރުން ފުރަޅުތަކުގެ ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުވެސް ދޫކުރެވުނު. ގޯތިގެދޮރު ދަނޑުވެރިކަން ހައްލުކުރުމަށް، ހުޅުމާލެ ފަޅުވެސް ބިން ހިއްކުމުގެ މަޝްރޫޢު މިދިޔަ އަހަރުވެސް ފަށާފައި. ހުޅުމާލެއިން ގޯތިދޫކުރުމުގެ ސަރަހައްދު ތަކާއި، ވިޔަފާރީގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ބޭނުންކުރުމުގެ ސަރަހައްދުތަކާއި، ހުޅުމާލެއިން މަގުތަކުގެ ހުރިހާ ހިއްސާތަކާއި، ވަސީލަތްތަކުގެ ބިނާކުރުމުގެ މަޝްރޫޢު، އިމާރާތްކުރުމުގެ ކަންކަން، މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި ތަރައްޤީކުރެވޭނެ ނިންމުމަކަށް ވަނީ ގެންގޮސްފައި.

ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ހިޔާވަހިކަން ހޯދައިދިނުމަށްޓަކައި، ރާއްޖޭގައި ގެދޮރު އަޅާދިނުމުގެ ނިޒާމް ރޭވުމަށްފަހު ވަޒީފާއާއި ލިބިގަތުމުގެ މަސައްކަތް ކުރުމުގެ އިސްލާހުވާ ނިންމުންތަކެއް، މިހާރުވެސް ގެންގޮސްދެވެމުންދެއެވެ. އަދި، މާލެއާއި ވިލިނގިލީގައި އިމާރާތް ކުރުމަށް ބިމާއި ފެންވަރުގެ ގޮތުން ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަޝްރޫޢުތައް، މިއަހަރުގެ ނިޔަލަށް ނިންމުމަށްފަހު، ސަރުކާރުން ނިންމާފައިވާ ކަމުގައިވެއެވެ.

މާލޭގައި ބައިބޯ، މިހުން ގިނަފުޅުގެ ސަހަބުން ނުކުންނަ ތަކެތި ވަށްސަލަތަކަށް ބައްލާލުން ގެނުވުމުގެ މަސައްކަތްތަކާއި ސަރުކާރުން މިގެންދަނީ، ކުރުމުން. މިގޮތުން، މާލޭގައި އުފެދޭ ކުނިބޭނި ނައްތާލުމުގެ މަސައްކަތާއި، މާލޭގެ މަގުތައް ރަނގަޅު ފެންވަރަކަށް ގެނުވުމުގެ މަސައްކަތާއި، ބޮޑުރުގެ މަސައްކަތް މިދިޔަ އަހަރުވެސް ވަނީ، ކުރިޔަށް ގެންދެވިފައެވެ.

ރާއްޖޭގެ ލުވާބަޔަމުގެ ގުޅުން ތަރައްޤީކުރުމުގައި، ރާއްޖޭގައި މިހުންވާ ހިރާ ރަށްރަށް، 2000 ވަނަ އަހަރުގެ ކުރިން ތަޢުލީމު ދުވަހު ހިންގުމުން ގެންދާ މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން، ޕްރޮގްރާމް އަހަރުގެ ނިޔަލަށް، ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ އަތޮޅުތަކެއްގައި، ފެނުގެ ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދެވިފައެވެ. މިހާރުވެސް ރަށްރަށުގެ ތަރަހައިން ޖުމްލަ 131 ރަށެއްގައި މިހާރުވެސް، ފެން ލިބޭ.

މާލޭ ބަނދަރު ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަޝްރޫޢުގެ ދެވަނަ ފިޔަވަޅުގެ ދަށުން ތައްޔާރުކުރި، މަގުތަކާއިން، 1997 ވަނަ އަހަރު ހުޅުމާލޭ ގެޔެގެން، ބޮޑުފަހަރުން ލުމާ ބާލުމަށް އިތުރު ހަލުވިކަމެއް ވަނީ ލިބިފައެވެ.

ރާއްޖޭގެ ބައެއް ސަރަހައްދުތަކުގައި ބަނދަރު ތަރައްޤީކުރުމުގެ ބޭނުންތެރިކަން ބޮޑުވާތީން، އަހަރުމެން ބައެއް ދިރާސާތައް މިހާރުވެސް ކުރިއަށް ގެންދެވިފައެވެ. އެ ދިރާސާތަކުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ސަރުކާރުން ނިންމާފައިވޭ، ރާއްޖޭގެ އުތުރުގައި ބަނދަރެއް، ދެކުނުގައި ބަނދަރެއް ހެދުމަށް. އަދި

އެ ދެ ބަނދަރު ހެދުމަށް ގަސްތުކޮށްފައިވަނީ، ތިލަދުންމަތީ ދެކުނުބުރީ ކުޅުދުއްފުށީގައި، އައްޑޫއަތޮޅު ހިތަދޫގައި. މި މަޝްރޫޢަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ، ބޭރުގެ އެހީއަކުން ލިބޭތޯ ބެލުމުގެ މަސައްކަތް، މިހާރު މިދަނީ ކުރަމުން. ފުވައްމުލަކު ބަނދަރު ހެދުމުގެ މަޝްރޫޢަށް ޑެންމާކު ސަރުކާރުގެ އެހީ ހޯދުމުގެ މަސައްކަތްވެސް، މިހާރު މިދަނީ ކުރަމުން.

ސަރުކާރުގެ އެކި ދާއިރާތަކުގެ ކަންތައްތައް ހިންގައި ތަރައްޤީކުރުމުގައި މައިގަނޑުކަން ބޮޑު ސިޔާސަތައި އުސޫލުތައް، ރައްޔިތުންނަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި އާންމުކުރުމަށް މިހާރު މިދަނީ، މަސައްކަތް ކުރަމުން.

ރާއްޖޭގެ ސަލާމަތާއި އަމާންއަމާންކަން ދެމެހެއްޓުމާއި، ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ އަދި އިޖުތިމާޢީ ސަރަހައްދު ބެލެހެއްޓުމުގެ، ބުރަ މަސްއޫލިއްޔަތު، ވަފާތެރިކަމާ [illegible]، ރާއްޖޭގެ ސިފައިން އަދާކުރައްވައިފި.

މިމަސައްކަތަށް އިތުރު ކުރިއެރުމެއް ހޯދުމުގެ ގޮތުން، މިދިޔަ އަހަރު ވަނީ، އައްޑުއަތޮޅު ގަމުގައި ޓްރެއިނިންގ ސްކޫލެއް ހުޅުވިފައި. ރާއްޖޭގެ ސަރަހައްދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި،

ތިލަދުންމަތީ އުތުރުބުރީ އުލިގަމުގައާއި، މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ އޭދަފުށީގައާއި، އައްޑޫއަތޮޅު ގަމުގައި ހަދާ މަދްރަސާގެ މަސައްކަތް، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ވަނީ ފަށާފައި.

މިއަހަރު ރާއްޖޭގެ ނުވަ ހިސާބެއްގައި ސިފައިން ޚިދުމަތްކުރަމުން އެބަގެންދޭ. މިކަމުގެ ސަބަބުން، ރާއްޖޭގެ ރަށްތަކުގައި ދިރާސާ މައްސަލަތައް ބޮޑުވަމުން، ވަރަށް ބޮޑެތިކަން ހަރުދަނާވެފައި.

ރައްޔިތުންނަށް ފަސޭހަކަމާއެކު ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، އިތުރު ރައްކާތެރިކަން ހޯދައިދިނުމުގެ ގޮތުން، ވިލިމާލެއިން، 1997 ވަނަ އަހަރު ވަނީ މާލޭގައި ތަޢާރުފުކޮށްފައި.

ޤައުމުތަކާއި ކައިރިން ކުރުމުން، ނަފްސާނީ ގޮތުންނާއި ޖިސްމާނީ ގޮތުންނާއި އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ދިމާވެދާނެ މައްސަލަތަކާއި، މިކަމުން ދިރިއުޅުމަށް ކުރިމަތިވާ ނުރައްކާ އަސަރުތަކާގުޅޭ ހޭލުންތެރިކަން އިތުރުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކެއް، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުވެސް ކުރުމުން ގެންދެވުން.

ބައިނަލްއަޤުވާމީ އަންހެނުންގެ ދުވަސް ފާހަގަކުރުމުގެ އިޙްތިފާލު މިދިޔަ އަހަރު ބާއްވާފައިވަނީ، ނިލަންދެއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މަގޫދޫގައި. އެ ދުވަސްފަހުގައި އަތޮޅުތެރޭގައި ދިރިއުޅޭ ވަކިވަކި ރަށްރަށުގައި، ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތަކުގައި އަންހެނުން ބައިވެރިވުމުގެ އިތުރަށް، ސިޔާސީ ގޮތުންވެސް، އަންހެނުން އަދާކުރާ ހިއްސާ އިތުރުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ކަމުގައި ބަލައިގަނެވިފައި. މިކަމާބެހޭ ކަމެއްގައި، އަންހެނުންގެ ހައްގުތަކާއި އިތުރުކުރުމަށް، މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި މަސައްކަތް ބައިނަލްމިލަލީ އަތޮޅުތަކުގެ ފެންވަރުގައި ބާއްވަމުންދަނީ، ހަމަޖެހިފައި. އަތޮޅުތަކުގައި އުޅޭ ބަހައިލާ ގޮތަށް ރަށްތަކުގައި އަންހެނުންގެ ކޮމިޓީއެއް ހެދި، އެ ކޮމިޓީތަކަށް އިތުރު ތަމްރީނުދިނުމުގެ މިދިޔަ އަހަރުވެސް ހަމަޖެއްސުނު. އަންހެނުންގެ ތަރައްޤީއަށްޓަކައި ހިންގާ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ފުރުޞަތު މަޤުބޫލުކުރަން ބަކައި، ބޮޑެތި ތަރައްޤީ ގޮތުން، ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ރަވާއަށް ފަށާފައި ވަނީ ހަމަޖެހިފައި. އަދި، އަންހެނުންގެ އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތުތަކާއި އިތުރުކުރުމުގެ ގޮތުން، 5 އަހަރު ދުވަހަށް

ރާވާފައިވާ ޕްލޭން ސްކީމެއް، މިދިޔަ އަހަރު ވަނީ ހިންގަން ފަށާފައި.

ކޮންމެ ޤައުމެއްގައިވެސް ޒުވާނުންނަކީ، އެޤައުމެއްގެ ކުރިއެރުމަށްޓަކައި ވަރަށް މުހިންމު މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެއް އަދާކުރަންޖެހޭ ބައެއް. ޤައުމީ ދުފާއްތަން ހުއްޓުމެއް ނަގައިސް، ކުރިއަރުވާލީން، ޒުވާނުންނަށް، ކަންކަމުގައި މަސްއޫލުވެ، ބިނާވެރި ބުރަހާކުރާ ބަޔަކަށް ވެގެން. އެހެންކަމުން، ރާއްޖޭގައި ދެމުންގެންދާ ރަސްމީ ތަޢުލީމުގެ އިތުރުން، ޒުވާނުންނަށް ތަމްރީނު މަސައްކަތްތަކުގެ ތަޖުރިބާ ލިބިދިނުމުގެ މަޝްރޫޢު، ވަޒީފާއަށް ތަމްރީނުދިނުން، ޒުވާނުންގެ ހުނަރުތަކާއި ގާބިލުކަން ރައްކާތެރިކޮށް، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ވެސްވަނީ، ހިންގާފައި.

ރާއްޖޭގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީކުރުމަށާއި، ކުޅިވަރު ކުޅޭފަރާތް މަދު އިތުރުން ތަމްރީނުކުރުމަށް ކުރިއަރުވައިދިނުމަށް އިމާރާތްތަކާއި، މާލޭ ކުޅިވަރު ދަނޑުތަކާއި، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ވަނީ ހެދުމުގައި. ރާއްޖޭގެ އަތޮޅުތަކުގައި ކުޅިވަރު ކުޅުންތެރިން އިތުރު ތަމްރީނުތަކެއް ހޯދައިދިނުމުގެ ގޮތުން، ތިލަފުށީގައި ކުޅިވަރުގެ މަރުކަޒެއް ބިނާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ކަންކަން ހަމަޖެއްސުމާއި، އަތޮޅުތަކުގައި ކުޅިވަރު ދަނޑުތައް ހެދުމާއި، ސްޓޭޑިއަމް ހެދުމުގެ މަސައްކަތްތަކެއް، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ވަނީ ފަށާފައި. ބޮޑެތި ބައެއް ކުޅިވަރު ޗެމްޕިއަންޝިޕްތަކެއް ބޭއްވުން، ކުޅިވަރުގެ ފެންވަރު ރައްކާތެރިކޮށް، ރާއްޖޭގައި ވަނީ ހިންގާފައި.

ރާއްޖޭގެ ބައެއް ކުޅިވަރު ޓީމުތަކެއް، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުވެސް ރާއްޖޭން ބޭރަށްގޮސް، އެކި މުބާރާތްތަކުގައި ބައިވެރިވި. ދެކުނު އޭޝިއާގެ ޤައުމުތަކުން ކުޅޭ ފުޓްބޯޅަ މުބާރާތުގައި، 1997 ވަނަ އަހަރު ރާއްޖެ ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ބައިވެރިވި، ކޮމަންވެލްތު ޔޫތު ގޭމްސް ނުވާއިރުގައި ބޭއްވި، ސާފް ޗެމްޕިއަންޝިޕް މުބާރާތުގައި ރާއްޖޭގެ ޤައުމީ ފުޓްބޯޅަ ޓީމު، ރާއްޖެއިން ދެވަނަ ފަހަރަށް ކާމިޔާބު ހޯދައި ދިނީމެވެ.

ރާޖެހިގައި، ބޮލީއާއި، ކުރާސްކޮޅާއި، ބޮޑުތަކެތި އިތުރުކުރުމާއި، މައިނޑްސްޕޯޓްސް ކުރިއަރުވާ ކަންކަމުގައި ވަރަށް މުހިންމު ވަސީލަތްތަކެއް. އެހެންކަމުން، ދިވެހި ރާއްޖޭގެ އަޅާ، ބޭރުގެ ޓީމުތަކާއި ކުޅެވޭނެ

ޚިދުމަތްތައް ފުޅާކޮށް، ތަރައްޤީކުރުމަށް މިވެންދަނީ، މަސައްކަތްކުރަމުން. މިގޮތުން، ރާއްޖޭތެރޭގެ ޚަބަރުތައް، ރޭޑިއޯއިން ފޮނުވުމުގެ ދާއިރާ ފުޅާކުރުމަށްބަލައި، އަތޮޅު މިޒާޖު ވަރަށް ފުޅާކޮށް މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި ގެންގުޅުއްވޭނެ. އަދި އެއަތޮޅުތަކުގެ ޚަބަރު، ސިޓީ އެއަތޮޅުތަކުން، ޓީވީ ރާއްޖޭގެ އާޚު ގުޅުވައިދޭން ފޮނުވުމުގެ އިންތިޒާމްވެސް، އިތުރަށް ހަރުދަނާކުރުމަށްފަހު މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި ހަމަޖެހޭނެ.

ރާއްޖޭގެ ޓޫރިސްޓުވެރިކަން ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި، ސަރުކާރުން މިވަނީ ފަސްނުޖެހި އުޅެއް ވަމުން. ރާއްޖޭގެ ޓޫރިސްޓުވެރިކަން ތަރައްޤީވަމުން ދިޔުމަކީ، ސަރުކާރުން ވަރަށްބޮޑަށް ތަޢުރީފުކުރާ ކަމެއް.

ރާއްޖޭގެ ތިމާވެށި ހިމާޔަތްކުރުމަށް ކުރާ މަސައްކަތަށް، އިންޓަރނޭޝަނަލް ޖަމާޢަތްތަކުގެ ސަމާލުކަމާއި ކުރިއެރުމަށް ކުރާ ވަރަށް ފުރިހަމަ މަސައްކަތްތަކަށްވެސް، ރާއްޖޭގެ ތިމާވެށި ހިމާޔަތްކުރުމަށް ކުރާ މަސައްކަތްތަކަށްވެސް، އަދިއެހެން ފަރާތްތަކުގެ ތަޢުރީފު، އިސްކަންދީގެން ހިއްސާކުރަމުން ގެނެސް. އެކުލަވާލެވުނު ރާއްޖޭގެ ނަޒާހަތު ތިމާވެށި ރައްކާތެރިކުރުމަށް، އާންމު ސާފުކަން ތަރުބިއްޔަތުކުރުމަށް ހިނގަމުން، "މިނިވަން ދިވެހިރާއްޖެ - ސާފު ދިވެހިރާއްޖެ" މަޝްރޫޢުގެ މަސައްކަތަށް، މިޖީބައިވަރި، ރައްޔިތުންގެ ވަރަށްބޮޑު ތާއީދު ލިބިފައިވެއެވެ. މި މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން ހިންގި ފުރުޞަތުތަކުގެ ސަބަބުން ވެސް، ރައްޔިތުން ހިއްސާވާ ފެންވަރު މަތިވެއްޖެ.

ތިމާވެށި ރައްކާތެރި ކުރުމަށްޓަކައި، ބައިނަލްއަޤްވާމީ ފެންވަރުގައި ކުރަމުންގެންދާ މަސައްކަތަށް، ރާއްޖޭގެ ވަރަށް ބޮޑު އަހަމިއްޔަތެއް ދެއްވައެވެ. މިގޮތުން، 1992 ވަނަ އަހަރު ފާސްކޮށްފައިވާ، އެޖެންޑާ 21 އަށް އަމަލުކުރުމުގެ ގޮތުން، ދުނިޔޭގެ ޖަލްސާތަކުން ފެންވަރު އޮފީހުގެ މިންވަރު ބެލުމަށްޓަކައި، މިދިޔަ އަހަރު ނިއުޔޯކުގައި ބޭއްވި، އ.ދ. ގެ ހާއްސަ ޖަލްސާގައި އެފަދަ ފަރާތް ވާހަކައިގައި، ތިމާވެށި މަސައްކަތުގެ ސަބަބުން ރާއްޖެއާއި ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ތަރައްޤީއާ ގުޅިގެން ކުރިމަތިވެދާނެ ނުރައްކަލުން، އެ ފަރާތްތަކުގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނެވުނު ފަދަ ތިމާވެށި މަސައްކަތް ގެނެސް ދެވުނެވެ.

1997 ވަނަ އަހަރު، ތިމާވެށްޓާބެހޭ ފުރިހަމަ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ދެ ޖަލްސާއެއް ރާއްޖޭގައިވެސް ބޭއްވުނު. އެއީ، ސާރކުގެ ތިމާވެށްޓާބެހޭ ވަޒީރުންގެ ޖަލްސާއާއި، އައި.ޕީ.ސީ.ސީ. ގެ 13 ވަނަ ޖަލްސާ. މިދެ ޖަލްސާ ރާއްޖޭގައި ބޭއްވުމުގެ ސަބަބުން، ރާއްޖޭގެ ތިމާވެށީގެ ނާޒުކުކަމާއި، ދުނިޔޭގެ ތިމާވެށްޓަށް ލިބުމުންދާ ގެއްލުންތަކުގެ ސަބަބުން، ދިވެހިރާއްޖެއަށް ކުރިމަތިވެދާނެ ނުރައްކާތަކަށް، ދުނިޔޭގެ ސަމާލުކަން އިތުރުވެގެންދިޔަ.

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން:

1997 ވަނަ އަހަރުވެސް، ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ފުދުންތެރިކަން ވަނީ، އިތުރުވަމުން ގޮސްފައި. އާދެ! ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު، ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުން، ސަތޭކައިން 6.2 ވަނީ މައްޗަށް ގޮސްފައި.

ސަރުކާރުން ގެންގުޅުއްވި ބަޖެޓު ސިޔާސަތަކީ، ތިރިކަތް ހަމަވާ ބަޖެޓަކަށް ހެދުމުގެ އިތުރުން، ބަޖެޓު އަހަރިފުމަންވެސް ބޮޑުވަގާ ސިޔާސަތަކަށްވާތީ، މުދަލާއި ޚިދުމަތްތަކުގެ އަގު މައްޗަށްނުދާ ތިރިވެ، ބެލެންސް އޮފް ޕޭމަންޓް ރާއްޖޭއަށް ފަހިވެފައިވޭ. އަދި ރާއްޖޭގެ ރަސްމީ ރިޒާރވް އިތުރުވެ، އިޤްތިޞާދީ ހުރިހާ ދާއިރާއެއްގައިވެސް، ހަރުދަނާކޮށް ކުރިއެރުން ދިޔުމުގެ މަގުމަތީ، ފަހިވަމުން.

ރާއްޖޭގެ މަސްވެރިކަން، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުވެސް، ރާއްޖޭގެ ޖީޑީޕީ އުފެއްދުންތެރިކަމަށް ސަތޭކައިން 10 ހިއްސާ ކޮށްދެއްވިއެވެ. ރާއްޖޭގެ ކަނޑުތެރޭގައި އޮތް މަހުގެ ބާވަތްތައް ދުނިޔޭގެ ބާޒާރުތަކަށް ކުރިމުން ގެންދިޔަ މަސައްކަތްތަކުގެ، އެ މަސްދޮމަށް 1997 ވަނަ އަހަރު ޝާއިޢު ކޮށްދިނީ. ރާއްޖޭގެ އެކި ސަރަހައްދުތަކުގައި، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުވެސް، އިތުރު ޢާއިލާ ކަނޑުފަޅު ހަރުކަށިކޮށްފައި. އަދި، މަސްވެރިކަމަށް ބޭނުންވާ ބައެއް ބާވަތުގެ ތަކެތި، ހުރި އަގުގައި ވިއްކާލައި ހަމަޖެއްސެވި.

1997 ވަނަ އަހަރު ވެގެން ދިޔައީ، މިރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރިއަށް ވަރަށް ފަހި އަހަރެއް ކަމުގައި. އެ އަހަރު މިރާއްޖޭގެ އެކްސްޕޯޓް ވަނީ، ކުރީއަހަރަށްވުރެ ސަތޭކައިން 10 އިތުރުވެފައި. އަދި، ފިނިކުރި މަހާއި ދަޅުމަސް އުފެއްދި މިންވަރާއި، އެއަށް ލިބުނު ފައިސާވެސް ވަނީ، އިތުރުވެފައި.

[illegible] ގޮތެއްގައި އަގު ދަށްވެގެން، މަސްވެރިންނަށް ދަތި ދުރުކުރުމަށް ސަރުކާރުން ހިންގަމުން ގެންދިޔަ [illegible] [illegible]، އެފަދަ [illegible] ހަމަޖެހިފައި [illegible]، ރާއްޖޭގެ މަސްވެރިކަމަށް ވަރަށް [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ކުރުމަށް، "[illegible] [illegible] [illegible]" ގެ ނަމުގައި [illegible] ކެމްޕޭނެއް ވަނީ، މިދިޔަ އަހަރު ފަށައިގަތީ. އަދި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] މިދިޔަ އަހަރުވެސް، [illegible] [illegible] [illegible].

1997 ވަނަ އަހަރަކީ، ރާއްޖޭގެ ފަތުރުވެރިކަމަށް 25 އަހަރު ފުރުނު ތާރީޚީ އަހަރު ކަމުގައިވީ، އެއަހަރު ރާއްޖޭގައި ފާހަގަކުރީ، ރާއްޖެއަށް ޒިޔާރަތްކުރާ އަހަރުގެ ގޮތުގައި. މިދިޔަ އަހަރު ބަރލިންގައި ބޭއްވި އައި.ޓީ.ބީ. މަޢުރަޟުގައި ހިމެނޭ ބައެއް ހާއްސަ ކަންކަމުގައި އަޅުގަނޑުވެސް ބައިވެރިވިން. ރާއްޖޭގެ ފަތުރުވެރިކަން، އިޝްތިހާރު ކުރުމަށް ސަރުކާރުން މިދިޔަ އަހަރު ވަނީ، ފްރެންކްފަރޓްގައި އޮފީހެއް ހުޅުވާފައި. ރާއްޖޭގެ ފަތުރުވެރިކަން، ބޭރުދުނިޔޭގައި އިޝްތިހާރުކުރުމަށް، އަހަރު ނިމުމުގެ ކުރިން، 350.000 ފަތުރުވެރިންނަށް މަރުޙަބާކިޔުމުގެ ލަނޑުދަނޑިއެއް ކަނޑައަޅައި، މާތް الله ގެ ރަޙްމަތްފުޅުން، އެ ލަނޑުދަނޑިވެސް، ވަރަށް ކާމިޔާބު ގޮތެއްގައި ހާސިލްކުރެވިފައި. އަދި ފަތުރުވެރިކަމުން، ރާއްޖޭގެ ޖުމްލަ އުފެއްދުންތެރިކަމަށް، ފާއިތުވި އަހަރު ސަތޭކައިން 19 ވަނީ ހިއްސާކޮށްފައި. ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާއިން ދިވެހިންނަށް [illegible] [illegible] ސަރުކާރާއި، ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކާއި ގުޅިގެން ކުރަމުން ގެންދާ [illegible] މަސައްކަތްކުރަމެވެ.

ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދެވަނަ މައި މަޝްރޫޢުގެ ފުރަތަމަ ފިޔަވަޅީގެ ދަށުން ދޫކުރުމަށްހޮވި 14 ރަށުގެ ތެރެއިން 9 ރަށްވަނީ، ބީލަން ކާމިޔާބުކުރި ފަރާތްތަކާ މިދިޔަ އަހަރު ހަވާލު ކޮށްފައި.

ދަނޑުވެރިކަމުގެ މަސައްކަތުން ރާއްޖެއަށް އިތުރު ފައިދާ ހޯދުމަށްޓަކައި، ދަނޑުވެރިކަމާބެހޭ ކުރުކޯސްތަކާއި، ރާއްޖޭގެ އެކި ރަށްރަށުގައި [illegible] [illegible] ހިންގިފައިވޭ. ރާއްޖޭގައި ދަނޑުވެރިކަން އާލާކުރުން، ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށްޓަކައި، އަދިއެހެން ފަރާތްތަކުން މިހާރު ކުރަމުންގެންދާ މަސައްކަތްތަކަށް، ވަރަށް ބޭނުންތެރި މަސައްކަތްތަކެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން.

1996 ވަނަ އަހަރު ހިނގަން ފެށި، މިލިއަންގަސް ޕްރޮގްރާމްގެ މަސައްކަތް، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުވެސް، ވަރަށް ކާމިޔާބު ގޮތެއްގައި ކުރިއަށް ގެންދެވުނު. މި ޕްރޮގްރާމްގެ ދަށުން، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް، 1.5 މިލިއަނަށްވުރެ ގިނަ އަދަދަކަށް، ރުއާއި ގަސް އިންދެވިފައިވޭ.

ކުރީއަހަރުތަކާ އެއްފަދައިން، 1997 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް، ރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރީގެ ހަރަކާތްތައް، އިތުރުވެގެން ގޮސްފައިވޭ. ރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރެވުނު މުދަލުގެ އަގު ބަލާއިރު، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު، ސަތޭކައިން 15 ވަނީ އިތުރުވެފައި. އަދި ރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible] ވިޔަފާރީގެ ހަރަކާތްތަކުން، ސަތޭކައިން 19.7 އިންސައްތަ ކަނޑައިގެން [illegible]. އެކްސްޕޯޓް ވިޔަފާރި، [illegible] [illegible] [illegible] ދިއުމުގެ ސަބަބުން، އެކަމުގެ [illegible] [illegible] ލިބުނުން.

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު، ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކުން ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގައިވެސް އެދެވޭފަދަ [illegible] ކުރިއަރައިފައިވޭ. އެސް.ޓީ.އޯ. ގެ ވިޔަފާރި ކުރިއަރައި، [illegible] ފައިދާގެ ބޮޑުމިނުގައި، ސަތޭކައިން [illegible] އެސް.ޓީ.އޯ. ހިއްސާވާ ކުންފުނިތަކުގެ، 1997 ވަނަ އަހަރު [illegible] ވަނީ، އެއްކޮށްލައި. އެސް.ޓީ.އޯ. ގެ ވިޔަފާރިތަކުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް މިއަހަރު ކުރުމަށްވަނީ ހަމަޖެހިފައި. އަދި، އައްޑުއަތޮޅު ހިތަދޫގައާއި، ފުވައްމުލަކުގައި އެސް.ޖީ.އޭ. އިން ހަރަދު ކޮށްގެން، ތައްޔާރީ ހެދުން އުފައްދާ ކާރުހާނާއެއް އުފެއްދުމުގެ މަސައްކަތްވެސް ފަށާފައި. އެ ދެރަށުގެ މަސައްކަތްތައްނިމި، އިފްތިތާހުކުރެއްވުމާ މިއަހަރުގެ ތިންމަހުގައި ހުޅުވޭނެ. އަދި އުތުރުގެ 7 ރަށެއްގައިވެސް މިފަދަ ކާރުހާނާ ގާއިމްކުރުމަށް ހިޔާލު ކޮށްފައި. މިގޮތުން 4 ކާރުހާނާ މިއަހަރު ހުޅުވޭނެކަމަށްވެސް އުންމީދުކުރަން.

ފާއިތުވި އަހަރު، މޯލްޑިވްސް އިލެކްޓްރިސިޓީ ބޯޑު އުވާލައި، ސްޓޭޓް އިލެކްޓްރިކް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް ވަނީ އުފައްދާފައި. މި ކުންފުނި އުފެއްދުމުގެ ބޭނުމަކީ، އާންމު ރައްޔިތުންނަށާއި، އިލެކްޓްރިކް ކަރަންޓުގެ ހިދުމަތް ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކަށް، އެ ހިދުމަތްދިނުމާއި، ކަރަންޓުގެ ހިދުމަތް ދިނުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްކުރުން.

ސަރުކާރުގެ ޤައުމުތަކުގެ ދުރުގައި ކުރާ ވިޔަފާރި އިތުރުކުރުމަށް ބާރުއެޅުމުގެ ގޮތުން، އައްޑުއަތޮޅުން ގަމުން އެއާޕޯޓާ ކުރިމަތުން ނަގާ ޖެހިގެން ކުޅުކުރާ ވިޔަފާރިއަށް، އެޔާ އަހަން ހުރަސްކޮށް ދަތުރުކުރުން، މިހާރުވަނީ ފަށައިގެން ހިނގަމުން. މިގޮތުން ރާއްޖެއިން ސަރުކާރުގެ އެކުން ޤައުމުތަކަށް އެކްސްޕޯޓްކުރާ ބައެއް އެއްޗެހި އިތުރުކުރެވި ދެމުން ދަނީ.

1997 ވަނަ އަހަރަކީ ބައިނަލްއަޤުވާމީ އަދި ސަރަހައްދީ ގިނަ ޖަލްސާތަކެއް ރާއްޖޭގައި ބޭއްވުނު އަހަރެއް. މިގޮތުން އެންމެ މުހިންމު ޖަލްސާއަކީ، ސާރކް ޤައުމުތަކުގެ އެންމެ އިސްވެރިންގެ 9 ވަނަ ސަމިޓް. އެ ސަމިޓްގައި، ސަރުކާރުގެ ރިސޯސަސް ދިވެހިރާއްޖެއިން ހަވާލުވުމާ ގުޅިގެން، ސަރުކާރުގެ ހަރަކާތްތައް އިތުރުން ހަރުދަނާކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރެވުނު، ސަމިޓްއިން ވަރަށްބޮޑު އިސްކަންދެމުން ގެންދަނީ. މިގޮތުން، މި ސަމިޓްގައި ރައްޔިތުން ހަކަތަ ފުރިހަމަ ތިބެގެން ފާސްވި. އަދި، ސަރުކާރު ސަރުކާރުގެ ދެމެދުގައި ސިޔާސީ އެއްބާރުލުން ތާއީދުކޮށް، އަދި ޤައުމުތަކުގެ ދެމެދުގައި އަންނަ ގުޅުންތަކަށް

ބަދަހިކުރުމަށްޓަކައި، ނުރަސްމީ ސިޔާސީ މަޝްވަރާތައް ބޭއްވުމާއި، ދެކުނު އޭޝިޔާގެ ކުޑަކުދިންގެ ކުރިއެރުމާއި ހިމާޔަތަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް މަގު ތަނަވަސްކުރުމަށްޓަކައި، ސަރަހައްދީ ޖަމާޢަތްތަކާއި އެކުލަވާލުމާއި، 2000 ވަނަ އަހަރާއި، އޭގެފަހުން، ސާރކުގެ ހަރަކާތްތަކަށް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި ދުރު ވިސްނުމެއް ބަހައްޓަން ތައްޔާރުކުރާ އެޖެންޑާއެއް އެކުލަވާލެވުނު.

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ބޭއްވި މުހިންމު ބައެއް ޖަލްސާތަކުގައިވެސް ރާއްޖެވަނީ ބައިވެރިވެފައި. އެގޮތުން، އިސްލާމީ ސަމިޓްޖަލްސާގައި ކޮމަންވެލްތު ސަރުކާރުތަކުގެ އެއް އިސްވެރިންގެ ޖަލްސާގައި ރާއްޖޭގެ ފަރާތުން އަޑުގަނޑު ބައިވެރިވީން. ކުދި ޤައުމުތަކަކީ އިޤްތިޞާދީގޮތުންނާއި، ތިމާވެށީގެ ގޮތުންނާއި، ސަލާމަތީ ގޮތުންވެސް، ވަރަށްގިނަ ދަތިތަކާ ކުރިމަތިލާންޖެހިފައިވާ ޤައުމުތަކަކަށްވާތީ، ކޮމަންވެލްތުގެ ތެރޭގައި ކުދި ޤައުމުތަކުން ޚާއްޞަ އަހަމިއްޔަތެއް ދިނުމަށް، އެޖަލްސާގައި އަޑުއުފުލައި ގޮވާލީން.

ކުދި ޤައުމުތަކުގެ ނާޒުކު ހާލަތުގެ މައްސަލަ ކޮމަންވެލްތުން އެކުލަވާލި އާ ރިޕޯޓު ޝާއިޢު ކުރުމަށްޓަކައި، އެޑިންބަރާގައި ބޭއްވި ޖަލްސާގައި، އެ ރިޕޯޓުގައި ހިމެނޭ ތިމާވެށްޓާބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ އަޑުއުފުލަން ވާހަކަ ދައްކަންފެށީން. ހަމައެހެންމެ، ކޮމަންވެލްތުގެ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ އިސްލާހުކުރުމަށް އިސްތިޤުލާލުގެ ދަށުން، ކޮމަންވެލްތުގައި ހިމެނޭ ސާރކް ޤައުމުތަކުގެ ދެމެދުގައި އިސްކޮށްބެހެއްޓުމަށް އަމިއްލަ ރައްސަވާލު އިތުރުކުރުމުން ހުށަހެޅުން ދެކުނު އޭޝިޔާގެ ސަރަހައްދީ ފަރުދު ހުނަރުތަކުގެ ބައިވެރިވުމުގައި، ސާރކް ޤައުމުތަކުގެ ފަރާތުން ވާހަކަ ދެއްކުމުގެ އުފާވެ، ތާއީދުކޮށް ދިނީން.

ބެންކޮކުގައި ބޭއްވި އިސްލާމީ ޤައުމުތަކުގެ އެކު އިސްވެރިންގެ ބައްދަލުވުމުގައިވެސް އަޑުގަނޑު ބައިވެރިވީން. [illegible] ޒިޔާރަތްތަކާއި، ތިމާވެށްޓާބެހޭ ވަރަށް ބޮޑު ބައްދަލުވުމުގައި ބައްދަލުކުރުމުގެ [illegible]، ތިމާވެށްޓާބެހޭ ވަރަށްގިނަ [illegible] ހުށަހަޅަމުން ވާހަކަ ދެއްކީން.

ދައުލަތުގެ ކަންތައްތައް ހިންގުމުގައި ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑަށް ލިބިގެންދާ އިޚްލާސްތެރި މަދަދާއި މަޝްވަރާއަށްޓަކައި، އަދި ވަޒީރުން އަޅުގަނޑަށް ދެއްވަމުން ގެންދަވާ އެހީތެރިކަމާއި އެއްބާރުލުއްވުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު ޚާއްޞަ ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަދި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކޮށްދެއްވަމުން ގެންދަވާ އިޚްލާސްތެރި މަސައްކަތަށް މި ފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑު ޝުކުރު އަދާކުރަމުންވެސް، އަޅުގަނޑަށްލިބޭ ވަރަށް މަތިވެރި އުފަލެއް.

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން:

ދިވެހިރާއްޖޭ ތަރައްޤީގެ ހަރުކަތްތައް ގިރާކުރަމުންދާއިރު، މި އަހަރުވެސް ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތަކަށްފަހި، ރާއްޖޭގެ [illegible] ރައްޔިތުންނަށް އިތުރު ކުރިއެރުމާއި، އުފާވެރިކަމާއި [illegible] ހޯދައިދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރާނަން.

– ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ހިދުމަތްތަކުގެ ފެންވަރު މަތިކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރާނަން. [illegible]، އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާގައި [illegible]، ރައްޔިތުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] އިތުރުކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރާނަން.

– އިންސާނުންނަށް މާތް الله [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، ރައްޔިތުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުގެ އެންމެ މުހިންމު [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން:

މިހިނގާ 1998 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަމުން މިގެންދަނީ "ޖުމްހޫރިއްޔާ 30" ގެ ގޮތުގައި. ޖުމްހޫރިއްޔާ 30 އާ ހަމައަށް އަޅުގަނޑުމެން އައިއިރު، ރާއްޖޭ މިވަނީ، ވަރަށް ގިނަގޮތްގޮތުން ތަސައްވުރު ކުރިފައި. އާ ޤާނޫނުއަސާސީއެއްގެ ހިފާވަރުކަމުގައި، ރާއްޖޭ މިވަނީ ޒަމާނީ ދުނިޔޭގެ މުހިންމު އާ ހިސާބުތަކަށް އަރަންފަށާފައި.

ޖުމްހޫރީ ވެރިކަމުގެ މައިގަނޑު އެއް އުސޫލަކީ، ޤައުމުގެ ކަންކަމުގައި ރައްޔިތުން ފުރިހަމައަށް ބައިވެރިވުން. އެހެންކަމަށްވާތީ، ޖުމްހޫރިއްޔާ 30 ގެ ގޮތުގައި މިއަހަރު ފާހަގަކުރަން ސަރުކާރުން ގަސްތުކުރީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދެދުވަހި މިއަހަރު، އެއްބަސްވުމާއި އެއްބާރުލުމާއި، އެއްބައިވަންތަކަމާއި، އެއްބަޔޭ ވަނީވަކަން އާލާކުރުން، މި ގޮތުގައެވެ. އިތުރުން ބަދަހިކުރުމުގެ މަގު ފަހިވުމަށް. އެގޮތުން ހަރުދަނާ އަދި ވަރުގަދަ ބިންގަލެއްގެ މަތީގައި ދިގުދެމި، ހުރިހާ ދާއިރާއަކުން ވެސް ކުރިއަރުވާލުމުގެ އާ ކުރިއެރުންތަކަކަށް ވާސިލުވުމުގެ މަގު ތަނަވަސްކޮށްދިނުން ކުރިއަރުވާލުމަށް ކަރަމަށް. އަދި ވަރުގަދަ ބިންގާއެއްގެ، ކަރަމާ މަސައްކަތްތަކާއި ފެއިލުންވެސް، ޤައުމުގެ ކުރިއެރުމަށްޓަކައި އެއްކޮށް އަތަށް. ގުޅުމެއް ބިނާކުރަން ރައްޔިތުން ފަތުރާލަ ރައްޔިތުކޮށް، އަދި ކުރިއެރުމުގެ ދާއިރާ ފުޅާވެގެން، ދިރިއުޅުން.

ޤައުމުގެ ކުރިއެރުމަށްޓަކައި، އާ ޤައުމުގެ ކުރިއެރުން ދިރުވުމުގެ ހިތްވަރު އުފެދިގެން. އިސްލާމީ ކުރެވިދާނެ ކަންކަމެއްކަމުގައި، އަހަރެން އަޅުގަނޑު ދިރިއުޅުމުގެ ބައެއް ސަބަބުތައް މުޅި ދުނިޔެއަށް ޖަހާލަމުން ކުރެވިދާނެ. މިގޮތުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގެ ކަންކަމާ ބެހޭ ޤާނޫނު ޤަރާރުތަކާއި އަސާސީ ރައްޔިތުން ވިސްނާފައި، ހިތާމަވެރިކޮށްލަމުން، އަޅުގަނޑުގެ ވަރަށްބޮޑު އުއްމީދެވެ.

ޝަރުކާކުރުން ޖުމްހޫރީ ވަރުގަދަކަމާ ވުރެ، އާ ނިޒާމެއް ރަށްފުރަ ބާރުދިނުމާއެކު ރައްޔިތުން ބައިވެރިވުމަށް ރާއްޖެއަށް ނިސްބަތް ރައްޔިތުވެގެން. އެހެންކަމުން، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޝަރުއީ ރައްޔިތުންނަށް އަޅުގަނޑު ދެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ކުރަނީ، ރާއްޖޭގެ އިންވެރި ކަންތައްތަކާމެދު ވިސްނާވަޑައިގެން، ރައްޔިތުންގެ ދުރުވިސްނުމާއި ބިނާކުރަނިވި ޚިޔާލުތަކުގެ އަލިގަދަ ދަނޑިވަޅުން އަޅުގަނޑުމެން މަގު ދެއްކެވުމަށް.

ރައްޔިތުންގެ މަޞްލަހަތު މިއަދަކަށް ހުރިހާއިރަކަށްވުރެ މަތިވެރި ވާ މިއަދު އަޅުގަނޑު ލިބިގެންނަން ހިނދު، އަޅުގަނޑުގެ ދުޢާއަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަހަރުތަކުގެ ދިވެހިރާއްޖޭ، މިނިވަންކަމާއި ސުލްހަ މަސަލަސް ކަމާއި ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ ހަމަޖެހުމާއި، ރިފާހިއްޔަތާއި ކުރިއެރުން، މާތް الله އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިންވަރު ކުރައްވާށި. މާތްވެގެންވާ އިސްލާމްދީނުގެ އަސާސް ސިފަ ތެދުމަގުގައި ސާބިތުވެތިބެ، އެއްބަސްވުމާއި އެއްބާރުލުމާއެކުގައި، އެއްބައިވަންތަކަމާއި، އެއްބަޔަކުއަނެއްބަޔަކަށް އޯގާތެރިވުން، ދިރުމުގެ މަސައްކަތުގެ ކުރިއަރާ ކާމިޔާބީގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެއްވުން.

رَبَّنَا آتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً، وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا. رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا، وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا، وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ.

وَالسَّلاَم عَلَيكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُه .

29 ޝައްވާލު 1418
26 ފެބްރުއަރީ 1998

މައުމޫން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ